

TEN GELEIDE BIJ EDITIE 2019

Algemeen

Voor u ligt de nieuwe editie van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor middelgrote en grote rechtspersonen. Editie 2019 is van toepassing voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2020. Voor ontwerp-Richtlijnen die in deze editie definitief zijn geworden, geldt eveneens de ingangsdatum 1 januari 2020, tenzij anders is aangegeven. Eerdere toepassing wordt aanbevolen, tenzij in de Richtlijn anders is vermeld (zie ook Richtlijn 100 Inleiding, alinea 206).

Leeswijzer

In de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving wordt onderscheid gemaakt tussen (vet gedrukte) stellige uitspraken en aanbevelingen. Dit houdt in dat aan de in vetgedrukte tekst weergegeven stellige uitspraken een extra gewicht is toe te kennen.

Ter verduidelijking van het onderscheid tussen ontwerp-Richtlijnen en (definitieve) Richtlijnen zijn de alinea's met de status van ontwerp-Richtlijn herkenbaar aan de opmaak van de alinea-nummers in diapositief (wit tegen zwarte achtergrond).

Een verticale streep is in de kantlijn toegevoegd bij de alinea's die ten opzichte van de jaar-editie 2018 inhoudelijk zijn gewijzigd. Indien hoofdstukken of paragrafen met de status van ontwerp-Richtlijn in de vorige editie zijn omgezet in definitieve Richtlijnen, is tevens een verticale streep gezet, ongeacht of de tekst in de Richtlijn afwijkt van die in de ontwerp-Richtlijn. Indien geen verticale streep is geplaatst, betreft het geen nieuwe en/of inhoudelijk gewijzigde alinea.

De wetteksten opgenomen in deze bundel zijn gebaseerd op de stand van zaken per 1 juli 2019.

Wijzigingen in editie 2019

In dit Ten geleide worden de wijzigingen toegelicht die in deze editie zijn doorgevoerd. Deze toelichting is gestructureerd naar drie soorten wijzigingen. Alvorens in te gaan op de wijzigingen volgt nu eerst een korte toelichting op de algemene achtergrond van de drie soorten wijzigingen:

A. Verwerking RJ-Uitingen in deze bundel

RJ-Uitingen zijn wijzigingen in de Richtlijnen, welke na publicatie in de eerstvolgende jaar-editie van de Richtlijnen zijn opgenomen. De RJ-Uitingen worden gepubliceerd op de RJ-website. Na opname in de bundel hebben de RJ-Uitingen geen zelfstandige betekenis meer.

Het uitbrengen van een RJ-Uiting is bedoeld ter verduidelijking of interpretatie van bestaande Richtlijnen dan wel voor wijzigingen daarvan. De RJ beoogt hiermee adequaat te kunnen reageren op vragen vanuit het maatschappelijk verkeer.

In deze bundel zijn alle van toepassing zijnde RJ-Uitingen verwerkt, met inachtneming van eventueel binnengekomen commentaar.

B. Wijzigingen per hoofdstuk

Een wijziging in een alinea of nieuwe alinea in een Richtlijn kan eerst als ontwerp-Richtlijn worden gepubliceerd. In principe worden deze ontwerp-Richtlijnen in de eerstvolgende bundel omgezet in definitieve Richtlijnen. Daarbij wordt alle eventueel binnengekomen commentaren meegenomen bij de verwerking en/of afwerking.

De in deze jaareditie in Richtlijnen omgezette ontwerp-Richtlijnen zijn van toepassing voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2020.

C. Overige aanpassingen

In dit Ten geleide zijn de overige aanpassingen kort toegelicht.

A. Verwerking RJ-Uitingen in deze bundel

De volgende RJ-Uitingen zijn, na het definitief worden van de inhoud daarvan, in deze bundel verwerkt:

RJ-Uiting 2018-6 'Mogelijkheid om opbrengsten en gerelateerde kosten conform IFRS 15 te verwerken onder de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving'

RJ-Uiting 2018-8 'Nadere guidance verslag raad van commissarissen op basis van de Nederlandse Corporate Governance Code'

RJ-Uiting 2019-1 'Ontwerp-Richtlijn 645 Toegelaten instellingen volkshuisvesting'

RJ-Uiting 2019-2 'Ontwerp-alinea's RJ 252 'Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa' en RJ 272 'Belastingen naar de winst''

RJ-Uiting 2019-3 'Ontwerp-Richtlijn 292 Leasing 'identificeren of een overeenkomst een lease bevat en verschaffen van informatie over leaseovereenkomsten'

RJ-Uiting 2019-4 'Ontwerp-alinea's toelichtingsbepalingen van RJ 272 'Belastingen naar de winst'

RJ-Uiting 2019-5 'Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2018'- wijzigingen in Titel 9 Boek 2 BW

RJ-Uiting 2019-6 'Ontwerp-Richtlijn 645 Toegelaten instellingen volkshuisvesting'

RJ-Uiting 2019-7 'Ontwerp-alinea's RJ 122 'Prijsgrondslagen voor vreemde valuta'

RJ-Uiting 2019-8 'Ontwerp-alinea's RJ 400 Bestuursverslag met betrekking tot diversiteitsbeleid'

RJ-Uiting 2019-9 'Richtlijn 292 Leasing 'identificeren of een overeenkomst een lease bevat en verschaffen van informatie over leaseovereenkomsten'

RJ-Uiting 2019-10 'Ontwerp-Richtlijn 655 Zorginstellingen'

RJ-Uiting 2019-11 'Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2018; wijzigingen in Rjk-bundel en RJ-bundel'

RJ-Uiting 2019-12 'Verwerking ontvangen commentaar op RJ-bundel (jaareditie 2018)'

De wijzigingen als gevolg van bovengenoemde RJ-Uitingen worden hieronder per hoofdstuk uiteengezet. Voor de volledigheid wordt vermeld dat RJ-Uiting 2018-7 'Cryptocurrencies' niet is verwerkt in de RJ-bundel, omdat deze uitsluitend overwegingen bevat en niet de status van een (ontwerp-)Richtlijn heeft.

B. Wijzigingen per hoofdstuk

Richtlijn 100 Inleiding

In juni 2019 is RJ-Uiting 2019-12 'Verwerking ontvangen commentaar op RJ-bundel (jaareditie 2018)' gepubliceerd, waarmee in hoofdstuk 100 'Inleiding' een nieuwe alinea 100.104a is opgenomen. Hiermee is verduidelijkt dat daar waar de Richtlijnen 'integrale toepassing' van IFRS-, IFRS*- of US-GAAP standaarden toestaan, onder integraal toepassen wordt verstaan dat in beginsel alle bepalingen van de desbetreffende standaarden (of de relevante delen daarvan) worden gevolgd, maar dat verwijzingen in de desbetreffende standaarden naar bepalingen uit andere standaarden binnen dat stelsel die niet door de rechtspersoon worden toegepast niet van toepassing zijn, tenzij dit expliciet is opgenomen in de RJ-bundel.

Richtlijn 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta

In april 2019 is RJ-Uiting 2019-7 Ontwerp-alinea's RJ 122 'Prijsgrondslagen voor vreemde valuta' gepubliceerd met een drietal aanpassingen in hoofdstuk 122 'Prijsgrondslagen voor vreemde valuta'. Als gevolg hiervan zijn alinea's 122.304, 122.310 en 122.311 aangepast en alinea's 122.601 en 122.602 toegevoegd.

In alinea 122.304 is voor middelgrote rechtspersonen de mogelijkheid vervallen om altijd de baten en lasten om te kunnen rekenen tegen de slotkoers per balansdatum. Dit omdat deze verwerkingswijze tot minder goede verslaggeving leidt als valutakoersen significant fluctueren, terwijl deze expliciete optie niet nodig is als er sprake is van een praktische benadering indien valutakoersen niet significant fluctueren. Een stelselwijziging als gevolg van deze aangepaste bepaling mag prospectief verwerkt worden voor verslagjaren aanvangend op of na 1 januari 2020, waarvoor een overgangsbepaling is opgenomen in alinea 122.601.

In alinea 122.310 bestond inzake de omrekening van goodwill en andere activa en passiva van een bedrijfsuitoefening in het buitenland de optie om deze tegen de slotkoers of tegen wisselkoers op het moment van de transactie te verwerken. In alinea 122.310 is deze optie beperkt tot de goodwill. De reden hiervoor is dat goodwill onder de Richtlijnen in een relatief korte periode wordt afgeschreven en dat hierdoor het effect van deze valutaomrekening naar verwachting beperkter zal zijn. De aanpassingen naar de reële waarde van de boekwaarden van de andere activa en passiva op het moment van die acquisitie die-

nen te worden omgerekend tegen de slotkoers op balansdatum. Dat betekent dat de gehele boekwaarde van een actief of passief van een bedrijfsuitoefening in het buitenland zoals bepaald door de deelnemende rechtspersoon wordt omgerekend tegen de slotkoers. Een stelselwijziging als gevolg van deze aangepaste bepaling mag prospectief verwerkt worden, waarvoor een overgangsbepaling is opgenomen in alinea 122.602. Ten slotte is het voorbeeld in alinea 122.310a verplaatst naar een bijlage bij dit hoofdstuk.

Alinea 122.311 is herzien, omdat het verwerken van het gerealiseerde deel van de wettelijke reserve omrekeningsverschillen bij (gedeeltelijke) vervreemding van buitenlandse activiteiten in de winst-en-verliesrekening (als onderdeel van het resultaat op de vervreemding van de bedrijfsuitoefening in het buitenland) tot een beter inzicht in het resultaat leidt dan verwerking rechtstreeks in het eigen vermogen. Bovendien sluit dit aan bij de bepalingen van IFRS. Daarom is de optie om het gerealiseerde deel van de wettelijke reserve omrekeningsverschillen bij (gedeeltelijke) vervreemding van buitenlandse activiteiten rechtstreeks in het eigen vermogen te verwerken vervallen. Het bedrag van de cumulatieve omrekeningsverschillen wordt overeenkomstig artikel 2:377 lid 8 BW afzonderlijk toegelicht.

Richtlijn 140 Stelselwijzigingen

In hoofdstuk 140 'Stelselwijzigingen' is de bijlage vervallen. De RJ heeft hiertoe besloten omdat dit schematisch overzicht geen toegevoegde waarde meer heeft.

Richtlijn 160 Gebeurtenissen na balansdatum

In hoofdstuk 160 'Gebeurtenissen na balansdatum' is in alinea 160.210 de verwerking van uitgekeerd interim-dividend verduidelijkt.

Richtlijn 212 Materiële vaste activa

In hoofdstuk 212 'Materiële vaste activa' is alinea 212.501 toegevoegd inzake de buitengebruikstelling van materiële vaste activa. Tevens is de inhoud van alinea 212.511 verplaatst naar alinea 212.302.

Richtlijn 220 Voorraden

In hoofdstuk 220 'Voorraden' is de definitie van agrarische voorraden aangepast.

Richtlijn 221 Onderhanden projecten

Zie hieronder bij hoofdstuk 270 'De winst-en-verliesrekening'.

Richtlijn 240 Eigen vermogen en Richtlijn 290 Financiële instrumenten

In juni 2019 is RJ-Uiting 2019-12 'Verwerking ontvangen commentaar op RJ-bundel (jaareditie 2018)' gepubliceerd. In de RJ-bundel (jaareditie 2018) was in de ontwerp-alinea's 240.207 en 240.208 van hoofdstuk 240 'Eigen vermogen' de mogelijkheid beschreven dat de classificatie van een financieel instrument als eigen vermogen of als vreemd vermogen in de enkelvoudige jaarrekening kan worden gebaseerd op de juridische vorm of op de economische realiteit van het instrument. De RJ heeft besloten om in hoofdstuk 290 'Financiële instrumenten' in alinea 290.909 op te nemen dat de aard van het financieel instrument dient te worden toegelicht indien de classificatie is gebaseerd op de juridische vorm en

deze vorm afwijkt van de economische realiteit. Daarnaast is in hoofdstuk 240 'Eigen vermogen' in alinea 208 verduidelijkt dat, indien gekozen wordt voor classificatie van financiële instrumenten op basis van de economische realiteit, voor de verwerking in de balans en winst-en-verliesrekening wordt verwezen naar de desbetreffende alinea's uit hoofdstuk 290 'Financiële instrumenten'.

Richtlijn 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

In januari 2019 is RJ-Uiting 2019-2 'Ontwerp-alinea's RJ 252 'Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa' en RJ 272 'Belastingen naar de winst' gepubliceerd. Als gevolg hiervan zijn de alinea's 252.306 en 252.317 aangepast en is alinea 252.307 vervallen. Naar aanleiding van ontvangen commentaren op deze RJ-Uiting is daarnaast alinea 252.503 aangepast.

In alinea 252.306 bestond de optie om voorzieningen te waarderen tegen nominale waarde of contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. De RJ is van mening dat, als het effect van tijdswaarde materieel is, waardering van voorzieningen tegen contante waarde tot een beter inzicht in het resultaat en vermogen van een boekjaar leidt dan waardering tegen nominale waarde. Indien het effect van tijdswaarde materieel is, dient een voorziening gewaardeerd te worden tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen. Afhankelijk van onder meer de omvang van de voorziening, de looptijd en de disconteringsvoet wordt bepaald of het effect van de tijdswaarde materieel is, waardoor het in bepaalde omstandigheden mogelijk is dat een voorziening met een looptijd van langer dan een jaar niet tegen contante waarde gewaardeerd hoeft te worden. Indien de periode waarover de uitgaven contant worden gemaakt maximaal een jaar is, behoeft de verplichting in ieder geval niet tegen de contante waarde te worden opgenomen. Door deze wijziging is alinea 252.307 vervallen. Een stelselwijziging dient overeenkomstig hoofdstuk 140 'Stelselwijzigingen' te worden verwerkt. Daarnaast zijn de toelichtingsvereisten, zoals opgenomen in alinea 252.503, aangepast.

In samenhang hiermee heeft de RJ besloten om bij waardering van de voorziening tegen contante waarde de mogelijkheid te laten vervallen om de toename van de voorziening als gevolg van rentetoevoeging in de winst-en-verliesrekening als dotatie aan de voorziening te presenteren. Door deze aanpassing in alinea 252.317 dient een dergelijke rentetoevoeging als interestlast in de winst-en-verliesrekening te worden gepresenteerd. De RJ is van mening dat het slechts toestaan van deze presentatiewijze zorgt voor betere vergelijkbaarheid van jaarrekeningen en deze presentatie tevens meer recht doet aan de werkelijke aard van deze lasten waarmee het inzicht in de jaarrekeningen wordt vergroot. Een eventuele stelselwijziging dient overeenkomstig hoofdstuk 140 'Stelselwijzigingen' te worden verwerkt.

Tevens is in alinea 252.315 aangepast omdat het daarin bepaalde ook al is opgenomen in paragraaf 4 van hoofdstuk 240 'Eigen vermogen'.

Richtlijn 265 Overzicht van het totaalresultaat

Het hoofdstuk 265 'Overzicht van het totaalresultaat' is van toepassing op grote rechtspersonen die een geconsolideerde jaarrekening opstellen. In hoofdstuk 265 zijn geen inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd, maar omdat uit de praktijk bleek dat dit hoofdstuk niet in alle gevallen juist wordt toegepast is een aantal alinea's verduidelijkt. In alinea 265.202 is

verduidelijkt op welke wijze het overzicht van het totaalresultaat gepresenteerd dient te worden in de geconsolideerde jaarrekening. Tevens zijn een aantal redactionele aanpassingen doorgevoerd, waaronder een wijziging van de titel van het hoofdstuk.

Richtlijn 270 De winst-en-verliesrekening en Richtlijn 221 Onderhanden projecten

In oktober 2018 is RJ-Uiting 2018-6 'Mogelijkheid om opbrengsten en gerelateerde kosten conform IFRS 15 te verwerken onder de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving' gepubliceerd, die in december 2018 definitief is geworden. De RJ heeft besloten dat het rechtspersonen die de Richtlijnen toepassen ook toegestaan is om op vrijwillige basis opbrengsten en gerelateerde kosten te verwerken conform de bepalingen van IFRS 15 *Revenue from Contracts with Customers*. IFRS 15 is in 2014 uitgebracht door de IASB, is in 2016 aanvaard voor toepassing binnen de EU en is van toepassing op verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2018. In hoofdstuk 270 'De winst-en-verliesrekening' in alinea 270.101a, alsmede in hoofdstuk 221 'Onderhanden projecten' in alinea 221.102a, is opgenomen dat het is toegestaan om IFRS 15 toe te passen in plaats van paragraaf 1 van hoofdstuk 270 respectievelijk de paragrafen 1 tot en met 4 van hoofdstuk 221, mits sprake is van een integrale en consistente toepassing daarvan. Dat betekent tevens dat rechtspersonen die gebruik maken van deze optie zowel alinea 221.102a als alinea 270.101a moeten toepassen. Voor overgangsbepalingen wordt verwezen naar de overgangsbepalingen in IFRS 15 zoals aanvaard door de EU.

Richtlijn 272 Belastingen naar de winst

In januari 2019 is RJ-Uiting 2019-2 'Ontwerp-alinea's RJ 252 'Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa' en RJ 272 'Belastingen naar de winst' gepubliceerd. Als gevolg hiervan is in alinea 272.602 aangepast. In deze alinea is verduidelijkt dat latente belastingvorderingen op een afzonderlijke regel onder de financiële vaste activa dienen te worden opgenomen als deze duurzaam aan de rechtspersoon zijn verbonden.

In februari 2019 is RJ-Uiting 2019-4 'Ontwerp-alinea's toelichtingsbepalingen van RJ 272 'Belastingen naar de winst' gepubliceerd met diverse wijzigingen in paragraaf 7 'Toelichtingen'. Als gevolg hiervan zijn diverse alinea's aangepast. Een wijziging is dat het opnemen van een toelichting op de relatie tussen de belastinglast- of bate en het resultaat voor belastingen verplicht is voor middelgrote en grote rechtspersonen. Daarnaast zijn enkele toelichtingsvrijstellingen voor middelgrote rechtspersonen vervallen, waardoor middelgrote rechtspersonen het effectieve belastingtarief en het toepasselijke belastingtarief dienen te vermelden en belangrijke afwijkingen van zowel het effectieve belastingtarief als het toepasselijke belastingtarief ten opzichte van de voorafgaande verslagperiode dienen toe te lichten. Tevens dienen middelgrote rechtspersonen de nominale waarde van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen die in de verslagperiode zijn ontstaan en de nominale waarde van de resterende verplichtingen en vorderingen op balansdatum te vermelden, indien latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen contante waarde. Door deze wijzigingen zijn de alinea's in paragraaf 7 geherstructureerd en zijn diverse redactionele aanpassingen doorgevoerd.

Richtlijn 290 Financiële instrumenten

Zie hierboven bij hoofdstuk 240 'Eigen vermogen'.

Richtlijn 292 Leasing

In januari 2019 is RJ-Uiting 2019-3 'Ontwerp-Richtlijn 292 Leasing 'identificeren of een overeenkomst een lease bevat en verschaffen van informatie over leaseovereenkomsten' gepubliceerd, waarmee de alinea's 292.105 tot en met 292.110 in lijn zijn gebracht met de hoofdlijnen van IFRS 16 Leases. In mei 2019 is via RJ-Uiting 2019-9 gecommuniceerd dat deze wijzigingen definitief zijn geworden. Naast enkele andere aanpassingen is de doelstelling van het verstrekken van informatie over afgesloten leaseovereenkomsten expliciet opgenomen in de alinea's 292.201, 292.212, 292.311 en 292.319. Tevens zijn voor middelgrote rechtspersonen vrijstellingen met betrekking tot te verstrekken informatie, zoals was opgenomen in alinea's 292.107 en 292.208 (RJ-bundel editie 2018), komen te vervallen.

Richtlijn 315 Vrijstellingen voor middelgrote rechtspersonen

Door de RJ-Uiting 2019-3 'Ontwerp-Richtlijn 292 Leasing 'identificeren of een overeenkomst een lease bevat en verschaffen van informatie over leaseovereenkomsten', RJ-Uiting 2019-4 'Ontwerp-alinea's toelichtingsbepalingen van RJ 272 'Belastingen naar de winst' en RJ-Uiting 2019-11 'Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2018; wijzigingen in Rjk-bundel en RJ-bundel' zijn aanpassingen doorgevoerd in hoofdstuk 315 'Vrijstellingen voor middelgrote rechtspersonen' over door middelgrote rechtspersoon te verstrekken informatie.

Richtlijn 400 Bestuursverslag

In mei 2019 is RJ-Uiting 2019-8 'Ontwerp-alinea's RJ 400 Bestuursverslag met betrekking tot diversiteitsbeleid' gepubliceerd. Als gevolg hiervan is alinea 400.204 aangepast en zijn alinea's 400.204a, 400.204b en 400.204c toegevoegd. Het Besluit inhoud bestuursverslag verplicht beursgenoteerde grote vennootschappen om in de verklaring inzake corporate governance informatie te verstrekken over het diversiteitsbeleid. Dit wettelijke vereiste was reeds opgenomen in alinea 400.204. De best practice bepalingen 2.1.5 en 2.1.6 van de Nederlandse Corporate Governance Code gaan in op (de verantwoording over) het diversiteitsbeleid. Tevens heeft de Europese Commissie zogeheten Richtsnoeren (2017/C 215/01) gepubliceerd inzake niet-financiële informatie, waarbij onder meer niet-bindende adviezen worden gegeven over de beschrijving van het diversiteitsbeleid. Om die reden zijn deze bepalingen over (de beschrijving van) diversiteit uit de Code en de EU-Richtsnoeren opgenomen in hoofdstuk 400 Bestuursverslag.

Richtlijn 405 Verslag raad van commissarissen

In de RJ-bundel editie 2018 (gepubliceerd in september 2018) is in hoofdstuk 405 'Verslag raad van commissarissen' beschreven op welke wijze invulling zou kunnen worden gegeven aan een aantal best practice bepalingen uit de Nederlandse Corporate Governance Code. Aanleiding daarvoor was dat de Code geen verdere toelichting, uitwerking of handvatten geeft over de wijze waarop in het RvC-verslag invulling zou kunnen worden gegeven aan desbetreffende best practice bepalingen. Naar aanleiding van ontvangen commentaren is in december 2018 RJ-Uiting 2018-8 'Nadere guidance verslag raad van commissarissen op basis van de Nederlandse Corporate Governance Code' gepubliceerd, waarmee enkele wijzigingen zijn doorgevoerd in hoofdstuk 405.

Richtlijn 645 Toegelaten instellingen volkshuisvesting

In januari 2019 is in RJ-Uiting 2019-1 'Ontwerp-Richtlijn 645 Toegelaten instellingen volkshuisvesting' verduidelijkt dat toegelaten instellingen volkshuisvesting op grond van artikel

15 lid 2 en 4 van de Regeling toegelaten instellingen volkshuisvesting 2015 (voor het eerst) in de toelichting van de jaarrekening 2018 gescheiden balansen, winst-en-verliesrekeningen en kasstroomoverzichten voor de zogeheten DAEB-tak en voor de niet-DAEB tak moeten opnemen. In alinea 645.311 is verduidelijkt dat deze overzichten worden opgenomen in de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening, indien de toegelaten instelling volkshuisvesting een administratieve scheiding of hybride scheiding heeft doorgevoerd. De overzichten worden niet opgenomen in de toelichting van de enkelvoudige jaarrekening bij een juridische scheiding omdat de toegelaten instelling dan uitsluitend DAEB bezit heeft en DAEB activiteiten ontplooit. Voor toegelaten instellingen die vallen onder het verlicht regime gelden overeenkomstig alinea 645.312 beperktere toelichtingsvereisten. In alinea 645.501 is een overgangsbepaling opgenomen voor het verslagjaar 2018.

In april 2019 is RJ-Uiting 2019-6 'Ontwerp-Richtlijn 645 Toegelaten instellingen volkshuisvesting' gepubliceerd als gevolg van de wijzigingen in de Regeling toegelaten instellingen volkshuisvesting 2015. Als gevolg hiervan is hoofdstuk 645 aangepast. In alinea 645.304 is toegevoegd dat op grond van artikel 15 lid 5 en Bijlage 2 van de Regeling toegelaten instellingen volkshuisvesting 2015 in de toelichting van de jaarrekening de beleidswaarde en de maatschappelijke bestemming van het vastgoed dient te worden opgenomen. Deze beleidswaarde wordt met ingang van het verslagjaar 2018 door de Autoriteit woningcorporaties gebruikt voor het integraal toezicht op grond van de Woningwet en door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw voor het borgbaarheidsoordeel. In alinea 645.402 is toegevoegd dat in het bestuursverslag een beleidsmatige beschouwing wordt opgenomen van de ontwikkeling van de beleidswaarde, alsmede van het verschil tussen de marktwaarde en de beleidswaarde van het vastgoed in exploitatie. In de alinea's 645.502 en 645.503 zijn overgangsbepalingen opgenomen.

Richtlijn 655 Zorginstellingen

In hoofdstuk 655 'Zorginstellingen' zijn aanpassingen aangebracht zoals opgenomen in de in mei 2019 gepubliceerde RJ-Uiting 2019-10 'Ontwerp-Richtlijn 655 Zorginstellingen'. Deze aanpassingen vloeien grotendeels voort uit de eind 2018 doorgevoerde wijzigingen in de Regeling verslaggeving WTZi en de Regeling Jeugdwet. De belangrijkste wijzigingen betreffen het onder de toepassing van hoofdstuk 655 brengen van (1) Regionale ambulancevoorzieningen met privaatrechtelijke rechtspersoonlijkheid op grond van de Regeling verslaggeving WTZi, en (2) jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen waarop de Regeling Jeugdwet van toepassing is. Er is een Bijlage 2 bij hoofdstuk 655 toegevoegd met een tabel waarin wordt weergegeven welke alinea's van RJ 655 van toepassing zijn op zorginstellingen, regionale ambulancevoorzieningen met privaatrechtelijke rechtspersoonlijkheid, jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen. Tevens zijn kleine aanpassingen aangebracht in de alinea's 655.305 over de presentatie van de agioreserve, in alinea 655.308 over het afzonderlijk benoemen van statutaire reserves, in alinea 309a over de Reserve Aanvaardbare Kosten als bestemmingsfonds, en in alinea 655.407 inzake de toelichting over stand van zaken met betrekking tot macrobeheersinstrumenten. Tevens is alinea 203, inzake financiële vaste activa waarvoor de zorginstelling vergoeding ontving op basis van de bekostigingssystematiek, vervallen omdat de vergoeding vanaf 2019 niet meer van toepassing is. Na de verwerking van commentaren is hoofdstuk 655 definitief geworden en in deze RJ-bundel opgenomen. Commentaren die betrekking hebben op de Regeling verslaggeving WTZi of de Regeling Jeugdwet zijn onder de aandacht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gebracht.

Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen

Hoofdstuk 660 'Onderwijsinstellingen' is aangepast naar aanleiding van ministeriële wijzigingen in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs ('Rjo'). De belangrijkste wijziging in hoofdstuk 660 betreft de invoering van een tijdelijke regeling voor het vormen van de voorziening groot onderhoud voor de boekjaren 2018 en 2019. De wijziging van de Rjo en de invoering van de tijdelijke regeling in hoofdstuk 660 komen voort uit de constatering dat bij veel onderwijsinstellingen naar voren is gekomen dat een andere interpretatie is gegeven aan het vormen van een voorziening groot onderhoud dan volgens hoofdstuk 212 'Materiële vaste activa' in alinea 212.451 is voorgeschreven.

De tijdelijke regeling, opgenomen als overgangsbepaling in alinea 660.601, staat in navolging van de Rjo onder stringente voorwaarden toe om bij de verwerking van de voorziening voor groot onderhoud af te wijken van de bepalingen in alinea 212.451. De tijdelijke regeling is niet van toepassing voor onderwijsinstellingen die de voorziening groot onderhoud reeds in 2017 in overeenstemming met alinea 212.451 en 212.452 bepalen.

De RJ voert op verzoek van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap onderzoek uit naar de wijze waarop onderwijsinstellingen omgaan met de voorziening voor groot onderhoud met het doel om te komen tot een verwerkingswijze in het verslagjaar 2020 die aansluit bij de bepalingen in hoofdstuk 212 'Materiële vaste activa'.

C. Overige aanpassingen*Redactionele aanpassingen*

Er zijn diverse redactionele aanpassingen doorgevoerd.

Overgangsbepalingen en ingangsdatum

In de hoofdstukken 150 'Foutherstel', 271 'Personeelsbeloningen' en 275 'Op aandelen gebaseerde betalingen' is een aantal overgangsbepalingen niet langer opgenomen in de Richtlijnen. Deze overgangsbepalingen zijn niet relevant voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2020. Tevens zijn de alinea's over de ingangsdatum van het betreffende hoofdstuk (of paragraaf) niet langer opgenomen aangezien dit is vermeld aan het begin van elk hoofdstuk.

In hoofdstuk 290 'Financiële instrumenten' is verduidelijkt dat de overgangsbepaling zoals beschreven in alinea 1017 ook kan worden toegepast bij latere wijziging van de grondslagen uit hoofde van alinea 101 van dat hoofdstuk.

In hoofdstuk 315 'Vrijstellingen voor middelgrote rechtspersonen' is alinea 104a niet langer opgenomen, aangezien deze alinea niet relevant is voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2020.

Begrippen

Hoofdstuk 940 'Begrippen' bevat in de RJ-bundel gebruikte begrippen. De RJ heeft besloten om tevens aan het begin van ieder hoofdstuk de (voornaamste) in dat hoofdstuk gehanteerde begrippen op te nemen.

Commentaar

De Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) nodigt uit tot het inzenden van reacties en commentaren op de (ontwerp)-Richtlijnen. Deze reacties en commentaren ziet de RJ graag uiterlijk **1 december 2019** – bij voorkeur per e-mail via secretariaat@rjnet.nl – tegemoet. Voor overige reacties en commentaren geldt geen uiterste inzendtermijn.

Reacties en commentaren zullen in aanmerking worden genomen bij het vaststellen respectievelijk wijzigen van definitieve Richtlijnen. Deze worden door de RJ als openbare informatie behandeld en op de RJ-website gepubliceerd, tenzij door de respondent is aangegeven dat het commentaar geheel of gedeeltelijk moet worden aangemerkt als vertrouwelijk.

Contactgegevens secretariaat:

Antonio Vivaldistraat 2
1083 HP Amsterdam
telefoon: +31(0)20-3010391
e-mail: secretariaat@rjnet.nl
website: www.rjnet.nl